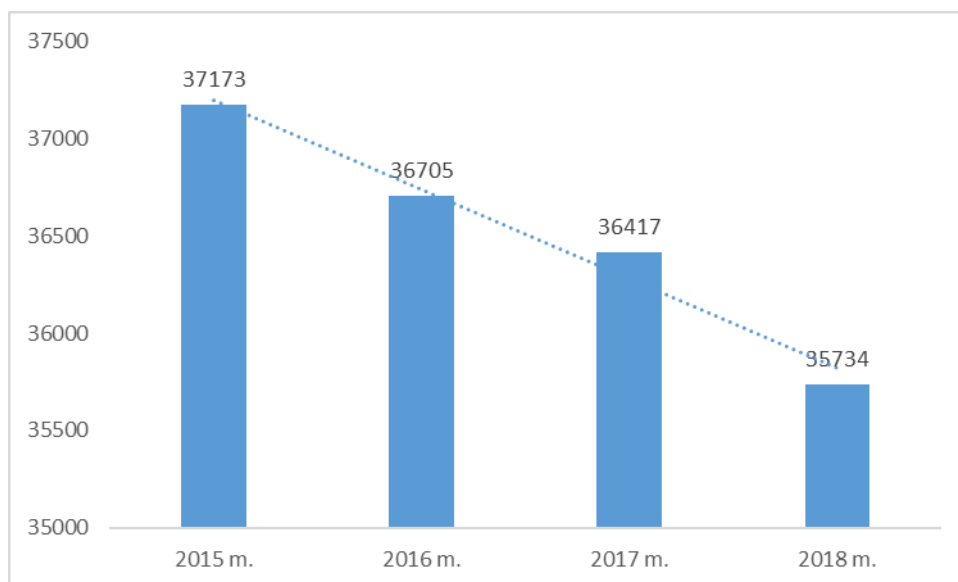

DEMOGRAFINĖ IR SOCIALINĖ SITUACIJA PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖJE 2018 M.

GYVENTOJŲ SKAIČIUS

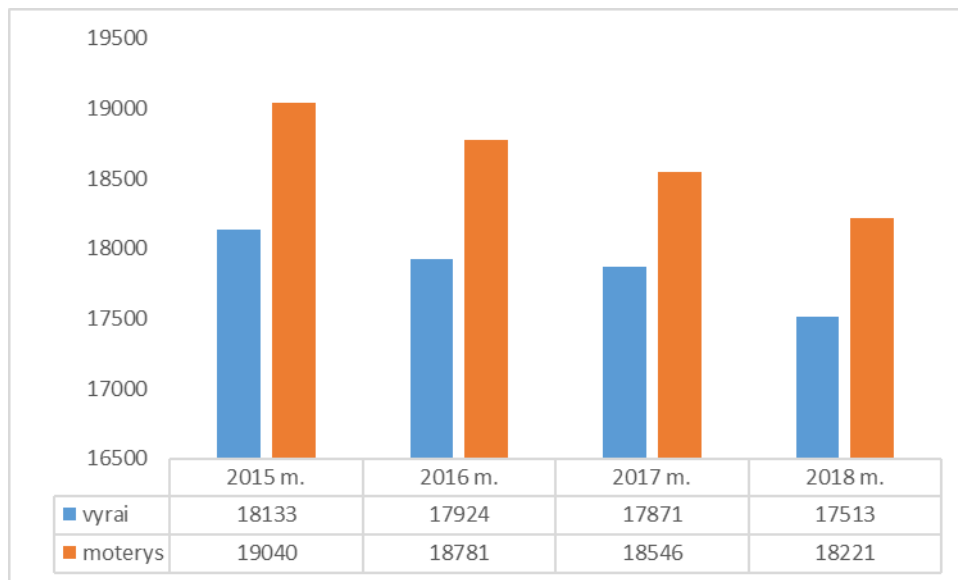
Remiantis 2018 m. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2018 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 2 808 901 gyventojas. Gyventojų skaičius kiekvienais metais mažėja dėl įvairių veiksnių. Tai, kad 2018 m. Lietuvoje gyventojų skaičiaus mažėjimas ženkliai sulėtėjo, lėmė smarkiai sumažėjusi grynoji emigracija (arba migracijos balansas) – ji buvo mažiausia per visą Nepriklausomybės laikotarpį – tik -3292 per metus. Taip pat pirmą kartą daugiau gyventojų netekome dėl neigiamo natūralaus prieaugio (natūralus prieaugis=gimstamumas-mirtingumas) nei dėl emigracijos. Deja, natūralus prieaugis kelis pastaruosius metus beveik nesikeičia, ir dėl jo Lietuva kasmet netenka apie 10 tūkst. gyventojų.

Remiantis paskutiniaisiais Lietuvos statistikos departamento pateiktais duomenimis, gyventojų skaičius mūsų šalyje sistemingai mažėja. Panevėžio rajone gyventojų skaičius taip pat mažėja (1 pav.). 2018 m. Panevėžio rajone gyveno 35734 gyventojai, 683 gyventojais mažiau nei 2017 m.

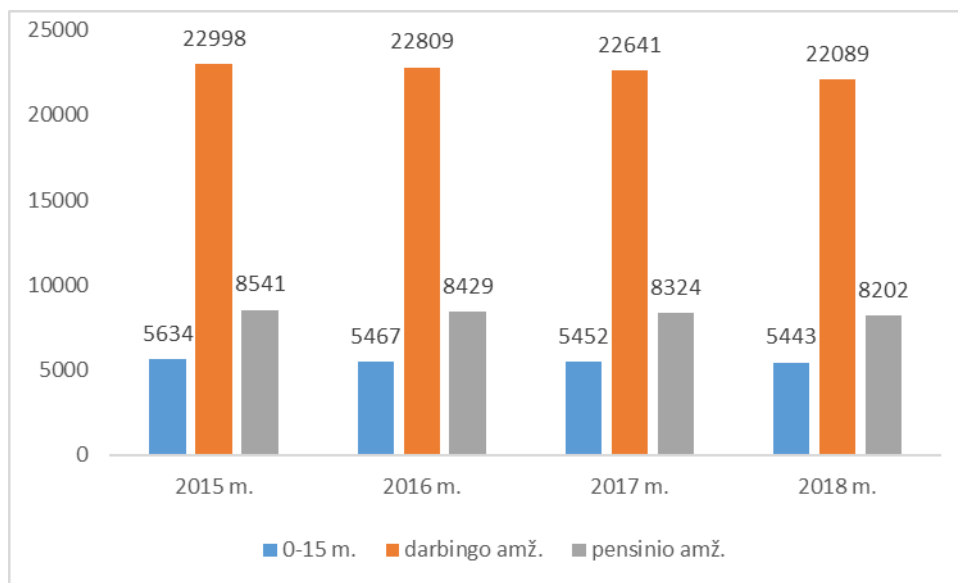
*1 pav. Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje Panevėžio rajone 2015–2018 m. (absol. skaičiais)
(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)*

Vertinant vyrų ir moterų demografinę situaciją tiek Panevėžio rajone, tiek kituose didžiuosiuose miestuose ir visoje Lietuvoje, moterų yra daugiau nei vyrų. 2018 metų pradžioje Panevėžio rajone gyveno 17513 vyrai ir 18221 moterys.

2 pav. Gyventojų skaičius pagal lytį Panevėžio rajone 2015-2018 m. (absol. skaičiais)
(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

Kasmet mažėja gyventojų procentinė dalis. Nuo 2015 iki 2018 metų Panevėžio rajone gyventojų nuo 0–15 m. amžiaus sumažėjo–191, darbingo amžiaus–909, ir pensinio–339 gyventojais.

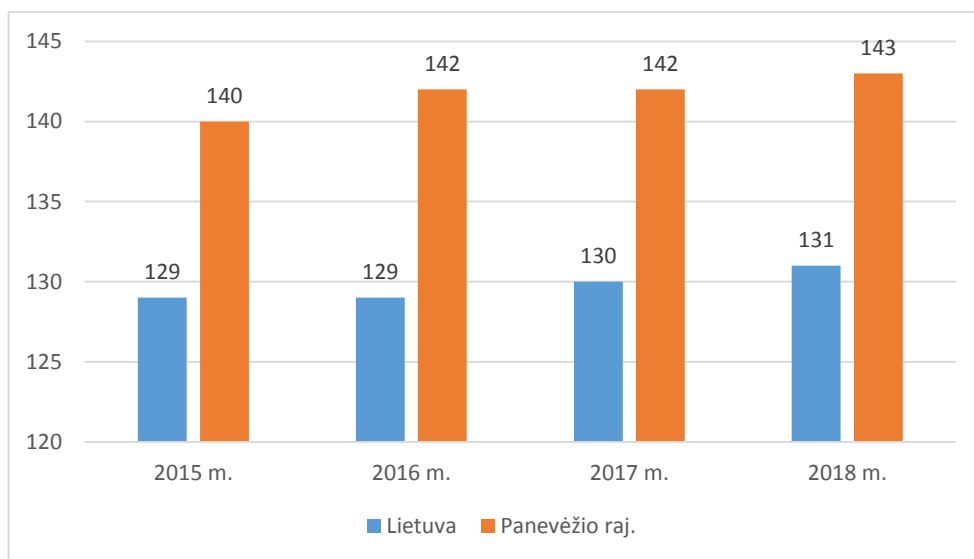
3 pav. Gyventojų skaičius metų pradžioje Panevėžio rajone 2015-2018 m. (absol. skaičiais)
(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

Gyventojų senėjimas yra neišvengimas visuomenės demografinės raidos etapas, susijęs su perėjimu iš tradicinės visuomenės į šiuolaikinę. Keičiantis gyventojų reprodukcijos tipui, mažėjant gimstamumui ir mirtingumui, kinta ir gyventojų amžiaus struktūra, gausėja pagyvenusių žmonių.

Gyventojų senėjimas gali būti apibūdinamas kaip teigiamas reiškinys, jeigu svarbiausi aspektai būtų susiję su biologiniais procesais, medicina, mokslo ir švietimo, kultūros pasiekimais. Senėjanti visuomenė taip pat gali būti suprantama kaip geresnių gyvenimo sąlygų ir visapusiško žmogaus tobulėjimo padarinys. Tačiau žvelgiant iš socialinių ir ekonominių perspektyvų, kai gyventojų senėjimas suprantamas kaip demografinių veiksnių pokyčiai neigiama linkme – tai traktuojama kaip viena didžiausių problemų išsivysčiusiose šalyse. Kad ši problema egzistuoja, rodo šalių kuriamos gyventojų senėjimo pasekmių įveikimo strategijos.

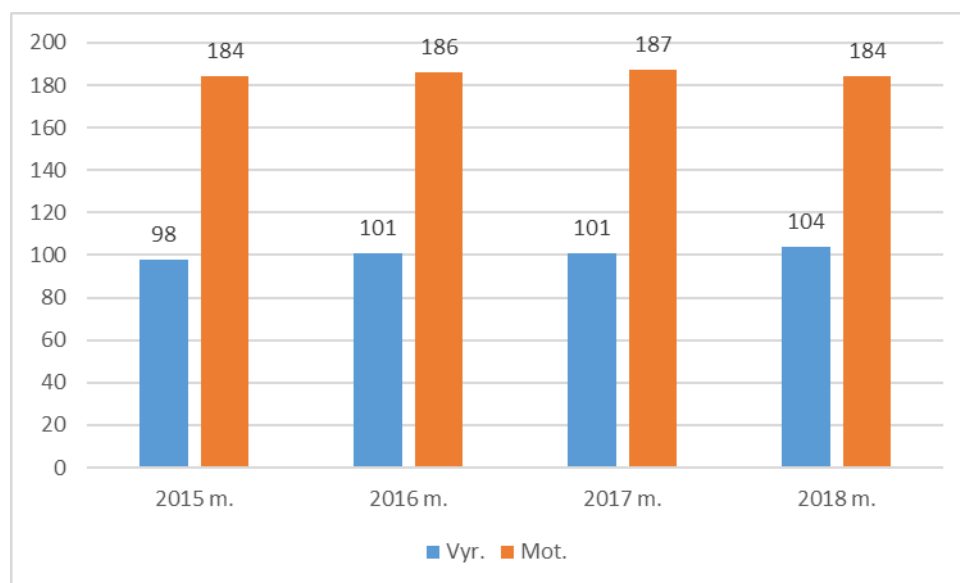
Demografinės senatvės koeficientas–pagyvenusių (60 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių

skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus. Šis rodiklis kaip matome kasmet visoje šalyje didėja. Panevėžio rajono savivaldybėje 2018 metais demografinės senatvės koeficientas (143) buvo didesnis už Lietuvos vidurkį (131).

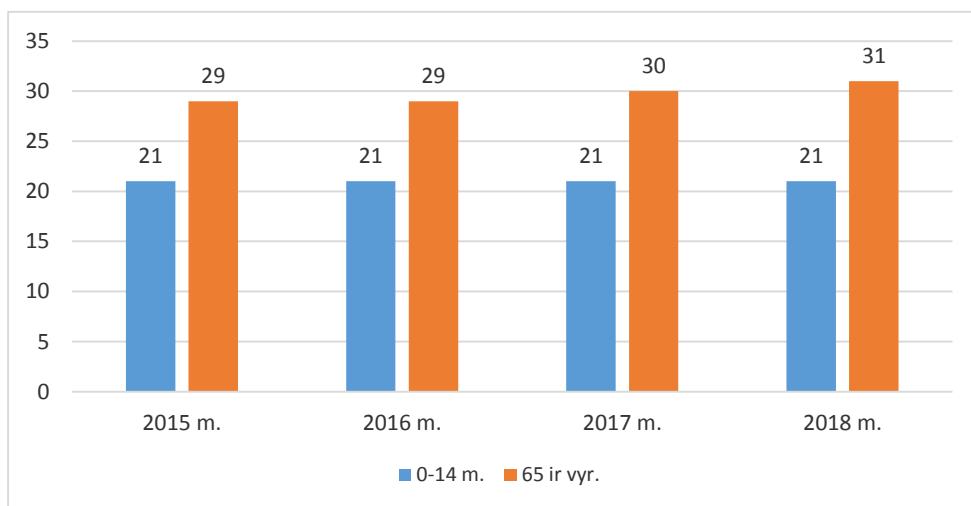
4 pav. Demografinės senatvės koeficientas metų pradžioje Panevėžio rajone ir Lietuvoje 2015-2018 m. (Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

Demografinės senatvės koeficientas pagal lytį parodo, kad moterų šis rodiklis yra žymiai didesnis nei vyrų.

5 pav. Demografinės senatvės koeficientas pagal lytį metų pradžioje Panevėžio rajone 2015-2018 m. (Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

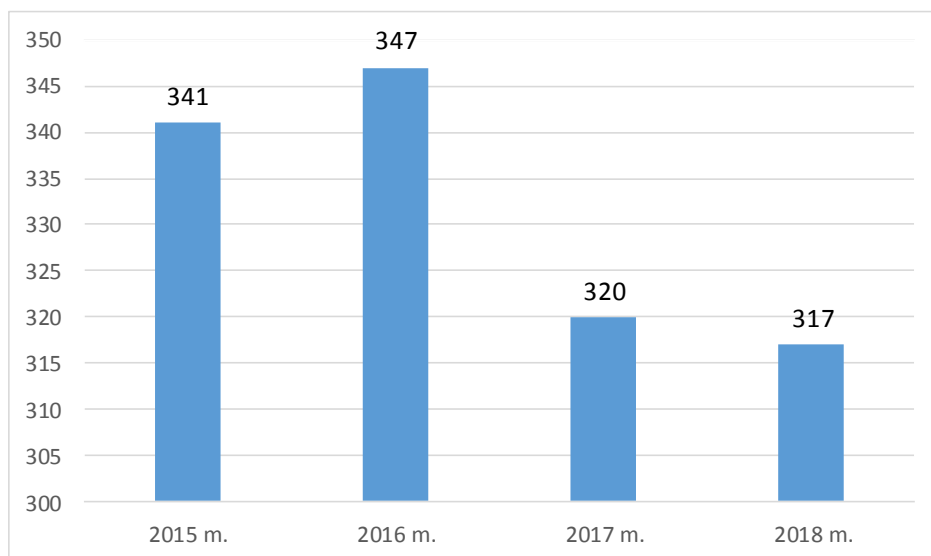
Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientai – pagyvenusių žmonių naštos koeficientas (60 metų ir vyresnio amžiaus žmonių skaičius, tenkantis šimtui 15–59 metų amžiaus gyventojų) ir vaikų naštos koeficientas (vaikų iki 15 metų amžiaus skaičius, tenkantis šimtui 15–59 metų amžiaus gyventojų). Abu jie sudaro **bendrajį naštos koeficientą**.

6 pav. Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientai Panevėžio rajono savivaldybėje 2014-2018 m.
(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

GIMSTAMUMAS

Dar vienas svarbus rodiklis, atspindintis demografinę situaciją yra gimstamumas. 2018 metais Panevėžio rajone gimė 317 naujagimiai. Lyginant su 2017 metais–3 naujagimiais mažiau. Panevėžio rajone per pastaruosius ketverius metus (2015-2018 m.) didžiausias gimstamumas buvo užregistruotas 2016 metais – 347 naujagimiai.

7 pav. Gimusieji Panevėžio rajone 2015-2018 m. (abosl. skaičiais)
(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

Gimstamumas pagal motinos amžių gana proporcingas kaip ir visoje šalyje. Daugiausia gimdė 25–29 m. moterys (36 proc. visų gimdymų). Lyginant su 2017 metais, 2018 metais padaugėjo gimdančių nuo 35-39 metų ir 40-44 metų amžiaus.

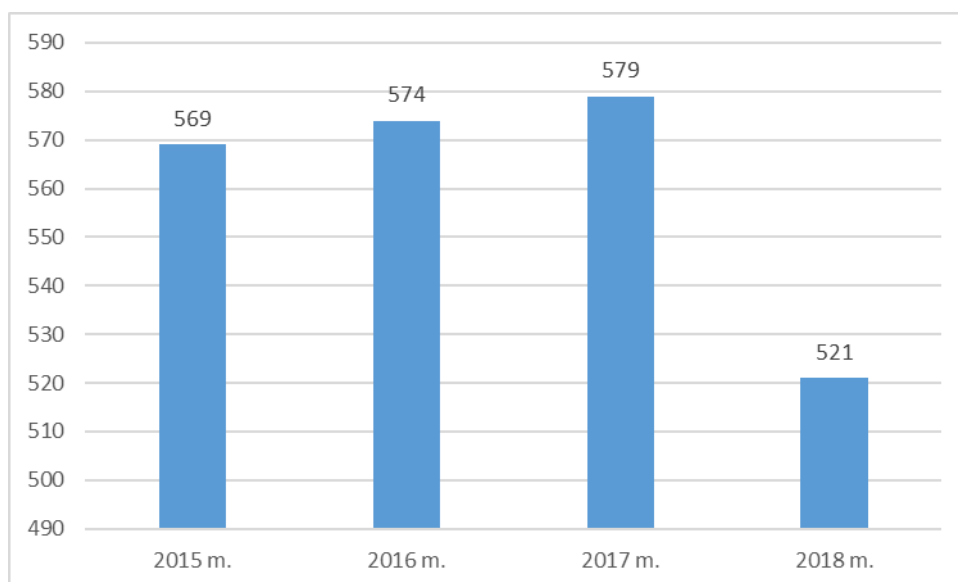
Panevėžio rajono savivaldybė	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.
<i>Iš viso pagal amžių</i>	341	347	320	317

<i>Iki 15 m.</i>	0	0	0	0
<i>15–19 m.</i>	16	26	13	14
<i>20–24 m.</i>	69	80	60	67
<i>25–29 m.</i>	147	121	120	113
<i>30–34 m.</i>	57	84	89	72
<i>35–39 m.</i>	44	28	30	38
<i>40–44 m.</i>	8	8	8	12
<i>45–49 m.</i>	0	0	0	1
<i>50 m. ir vyresni</i>	0	0	0	0
<i>Nenurodyta</i>	0	0	0	0

2 lentelė. *Gimusiųjų pagal motinos amžių ir metus Panevėžio rajone 2015–2018 m. (absol. skaičiais)*
(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

MIRTINGUMAS

2018 metais Panevėžio rajone mirė 521 gyventojų, t.y. 58 gyventojais mažiau nei 2017 metais.

8 pav. *Mirusieji Panevėžio rajone 2015–2018 m. (absol. skaičiais)*
(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

MIRTINGUMAS PAGAL PRIEŽASTYS

Panevėžio rajono gyventojų mirties priežasčių struktūra nepakito. Pagrindinės mirties priežastys – *kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys*.

Viso 2018 metais Panevėžio rajone mirė 521 gyventojas.

Panevėžio rajone 2018 metais *nuo kraujotakos sistemos ligų* mirė 318 asmenų, tai 17 gyventojų mažiau nei 2017 metais, ir sudaro daugiau nei pusę mirusiųjų. Moterys nuo kraujotakos sistemos ligų miršta dažniau nei vyrai. 2018 metais Panevėžio rajone nuo kraujotakos sistemos ligų mirė 195 moterys, t.y. 3 moterimis daugiau nei 2017 metais. Vyrų mirtingumas 2018 metais padidėjo – 20 atveju.

Antroje mirties priežasčių struktūros vietoje – *piktybiniai navikai*. 2018 metais nuo šių ligų mirė 88 rajono gyventojai, tai 22 asmenimis mažiau nei 2017 metais ir sudarė 17 proc. visų mirusiųjų. 2018 metais vyrų (55) mirtingumas nuo piktybinių navikų buvo didesnis nei moterų (33).

Nuo išorinių priežasčių 2018 metais mirė 34 gyventojai, t. y. 6 proc. visų mirusiųjų. Nuo

2017 metų šis mirtingumo rodiklis sumažėjo 11 asmenų. Vyrų (27) mirtingumas nuo išorinių priežasčių yra žymiai didesnis nei moterų (7).

2018 metais Panevėžio rajone mirė 248 vyrų, lyginant su 2017 metais – 44 vyrais mažiau.

Daugiausiai vyrų mirė nuo kraujotakos sistemos ligų (123 vyrai). Nuo piktybinių navikų 2018 metais Panevėžio rajone mirė 55 vyrai, o nuo išorinių priežasčių mirė – 27 vyrai.

2018 metais Panevėžio rajone mirė 273 moterys, lyginant su 2017 metais – 14 moterų mažiau. Kaip ir vyrų, daugiausiai moterų mirė nuo kraujotakos sistemos ligų (195 moterų), antroje vietoje nuo piktybinių navikų – 33 moterys ir trečioje – nuo išorinių priežasčių – 7 moterys.

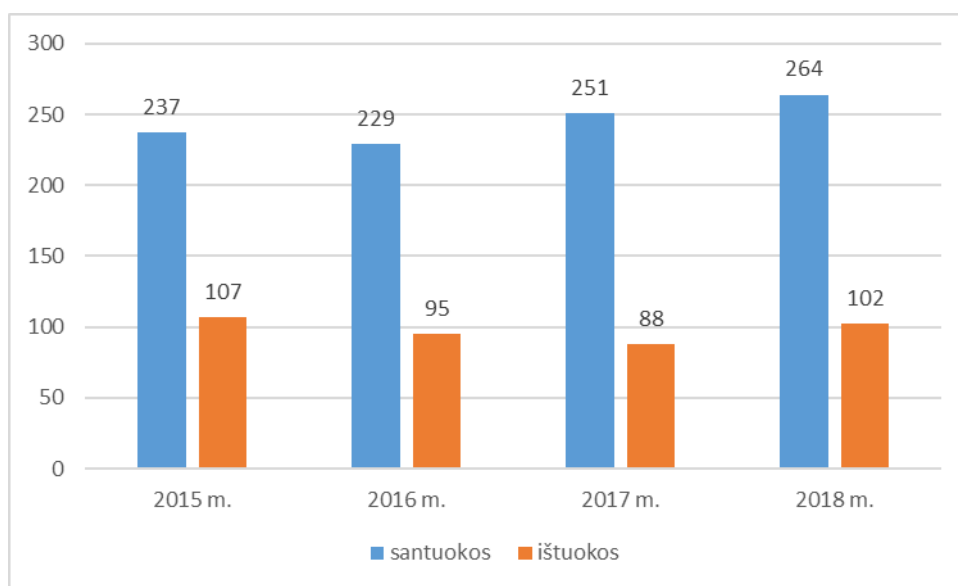
KŪDIKIŲ MIRTINGUMAS

2018 metais Panevėžio rajone užregistruota 2 mirę kūdikiai. Lyginant su 2017 metais tai 1 kūdikiu daugiau.

SANTUOKOS IR IŠTUOKOS

Per paskutinius ketverius metus (2015–2018 m.) Panevėžio rajone 2018 metais padaugėjo santuokų skaičius iki 264, t.y 13 santuokomis daugiau nei 2017 metais. Daugiausiai Panevėžio rajone santuokų buvo užregistruota 2018 metais – 264.

Ištuokų skaičius Panevėžio rajone lyginant su 2017 metais padaugėjo 14 atvejais. Lyginant ketverių metų laikotarpį (2015-2018 m.) matome, kad didžiausias ištuokų skaičius rajone buvo užregistruotas 2015 metais – 107 ištuokos.

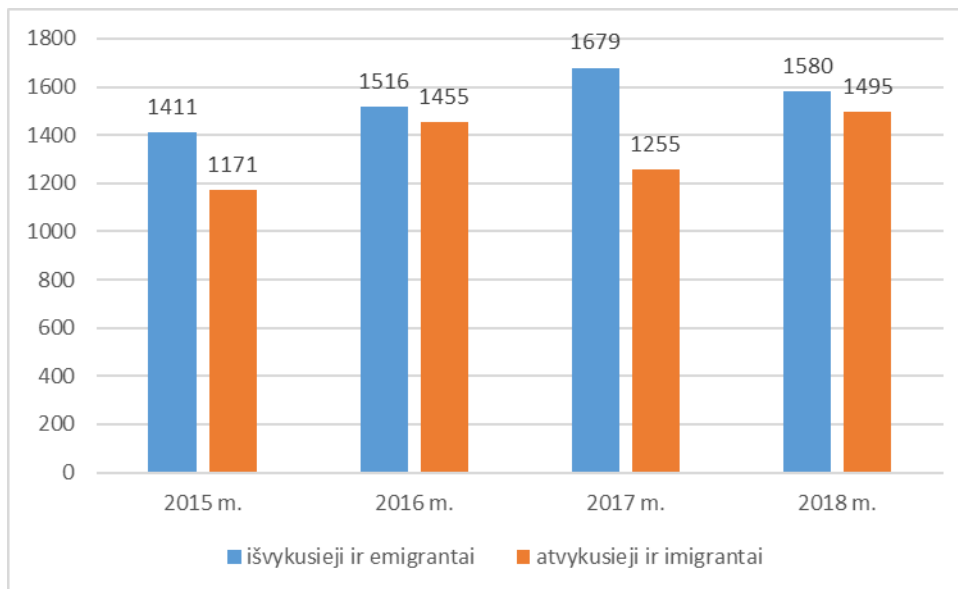

9 pav. Santuokų ir ištuokų skaičius Panevėžio rajone 2015-2017 m. (absol. skaičiais)
(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

GYVENTOJŲ MIGRACIJA

Viena iš pagrindinių Panevėžio rajone gyventojų skaičiaus mažėjimo priežasčių yra neigiamas migracijos saldo. **Migracijos saldo**–tai atvykusių ir išvykusių iš tam tikros teritorijos žmonių skaičiaus skirtumas.

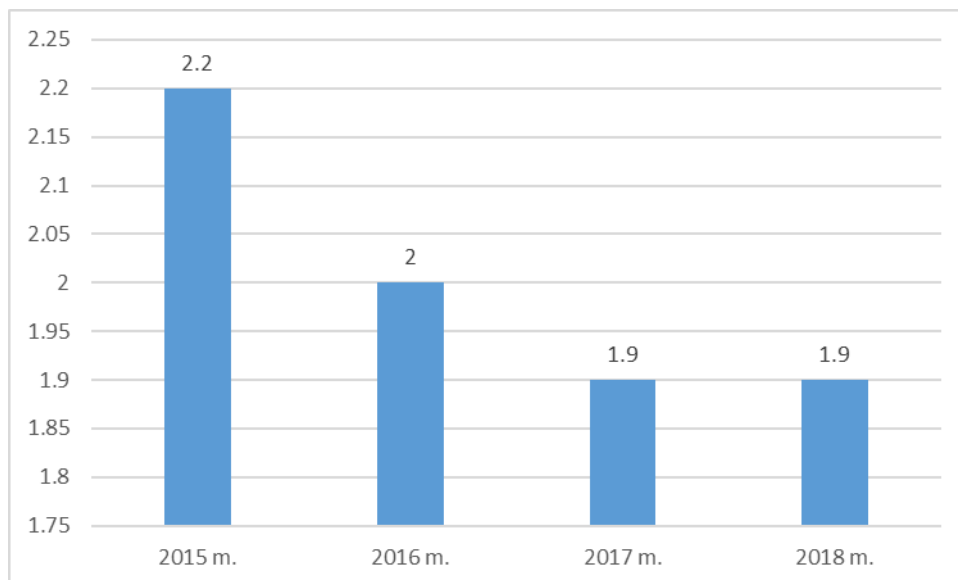
2018 metais iš Panevėžio rajono emigravo 1580 gyventojų, lyginant su 2017 metais–99 gyventojais mažiau. Džiugu, jog 2018 metais į Panevėžio rajoną atvyko 1495 gyventojų ir yra didžiausias skaičius per ketverius paskutinius metus.

10 pav. Emigrantų ir imigrantų skaičius Panevėžio rajone 2015-2018 m. (absol.skaičiais)
(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

REGISTRUOTI BEDARBIAI

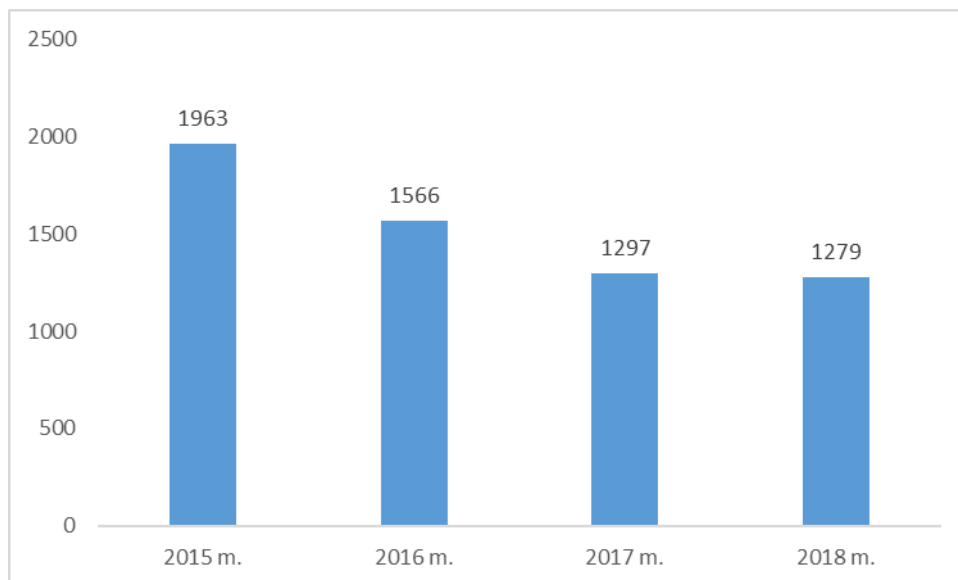
Analizuojant ketverių (2014-2018 m.) metų nedarbą mieste, matyti, kad nedarbo lygis Panevėžio rajone kasmet mažėja. Didžiausias nedarbas buvo užregistruotas 2015 metais – 2,2 tūkst. Paskutinius pora metų Panevėžio rajone užregistruotų bedarbių skaičius nekito – 1,9 tūkst.

11 pav. Panevėžio rajono savivaldybės bedarbiai (tūkst.) 2015–2018 m.
(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

SOCIALINĖ PARAMA

Panevėžio rajono savivaldybėje nuo 2015 iki 2018 metų sparčiai mažėja asmenų gaunančių socialinę pašalpą. Per paskutinius metus asmenų gaunančių socialinę paramą sumažėjo 18 asmenimis. Tačiau lyginat su 2015 metais, sumažėjo – 684 asmenimis.

13 pav. Socialinę pašalpą gaunančių gavėjų skaičius Panevėžio rajono savivaldybėje 2015 - 2018 m. (absol. skaičiais)

(Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas)

Mažėjant Panevėžio rajone socialinių pašalpų gavėjų skaičiui, mažėja ir išlaidos socialinei pašalpai. Nuo 2014 metų rajone socialinių išmokų sumažėjo 25,7 tūkst. Eurais.